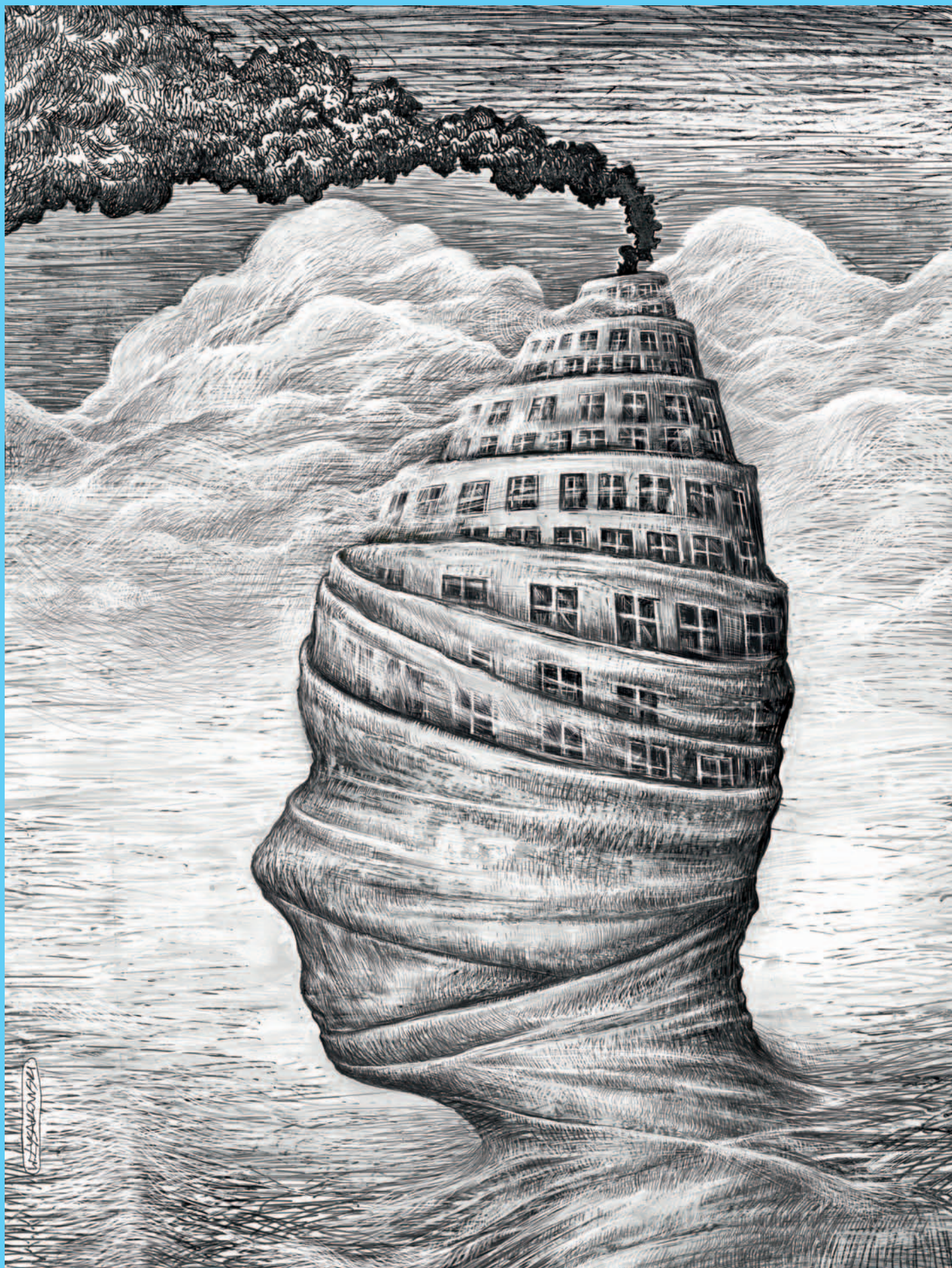

14. DZIEŃ CZYSTEGO POWIETRZA

ARKA
FUNDACJA EKOLOGICZNA

HISTORIA • PROPOZYCJE DZIAŁAŃ • SCENARIUSZ LEKCJI

W 2017 ROKU DZIEŃ CZYSTEGO POWIETRZA ORGANIZOWANY BYŁ W 132 MIEJSCOWOŚCIACH

**Dziękujemy za zaangażowanie urzędnikom,
nauczycielom, młodym ludziom oraz dziennikarzom.**

**Serdecznie zapraszamy
do współpracy w roku 2018!**

12 lat nadziei

Smog i czystość powietrza stały się głównym problemem poruszonym w trakcie kampanii wyborczej. Każdy kandydat musiał zadeklarować co robi, kiedy i za jakie środki. To pokrzepiające, ale ...

W tym samym czasie ukazał się kolejny raport Panelu Klimatycznego ONZ, który po raz kolejny przedstawił katastroficzne wizje przyszłości naszej planety i ogłosił, że mamy, może bo tu naukowcy nie są zgodni, 12 lat na zapobieżenie katastrofie. Później będzie za późno. Także nasz rząd w swoim dokumencie przewiduje ogromne zmiany i kłopoty jakie nas czekają w związku ze zmianami klimatycznymi. I żeby być konsekwentnym ze strachu przed górnikiem o 2 lata przedłużył możliwość sprzedaży najgorszego opału.

A tymczasem każdego roku umiera około 50 tysięcy Polaków, bo oddychamy trującym powietrzem. To niezrozumiały element tak promowanej przez obecny rząd polityki prorodzinnej.

Wojciech Owczarz
prezes fundacji i pomysłodawca Dnia Czystego Powietrza

Budowanie relacji

Prowadząc prelekcje, warsztaty konkursy spotkam się z zaangażowanymi urzędnikami, nauczycielami i dziennikarzami a także zwyczajnymi mieszkańcami dużych i małych miejscowości. Cieszę się, że wszędzie są ludzie pragnący podejmować działania, aby zmienić fatalny stan powietrza w naszym kraju. Jako zespół edukatorów Arki, jesteśmy dla nich pomocą w edukacji ekologicznej i pokazujemy, jak w nieszablonowy sposób przekazywać ważne informacje i inspirować do proekologicznych działań.

Nieustająco, widzę potrzebę podnoszenia świadomości na temat stopnia i przyczyn zanieczyszczeń oraz sposobów rozwiązywania problemu. Jako osoba pracująca „u podstaw” z całym przekonaniem to powtórzę świadomość ekologiczna wśród Polaków jest zbyt niska! Mamy jeszcze dużo do zrobienia, aby miejsca w których żyjemy, oddychamy, odżywiamy się, wychowujemy dzieci i troszczymy się o starszych dawały nam komfort i zdrowie.

Alicja Fober
Prowadzi kampanię „Kochasz dzieci nie pal śmieci”

Kraków,
Dzień Czystego Powietrza, 2017

Historia Dnia Czystego Powietrza zaczęła się od... spaceru

Pewnego wiosennego dnia Wojtek próbował znaleźć miejsce na spacer ze swoją roczną córeczką Mają. Dymy, wydobywające się z domowych kominów, zasnuwały całą okolicę. Wkrótce troskliwy tata, już wówczas prezes i założyciel Fundacji Ekologicznej ARKA, zaczął szukać wiadomości o tym, dlaczego powietrze jest tak brudne i jak temu zapobiegać. **Fundacja Ekologiczna ARKA jest pierwszą polską organizacją pozarządową, która zaczęła nagłaśniać problem i szukać jego rozwiązania** – przede wszystkim poprzez edukację ekologiczną.

Wojciech Owczarz, prezes Fundacji Ekologicznej ARKA: *Była piękna wiosenna pogoda, aż chciało się nią nacieszyć. Niestety dym wydobywający się z kominów był na tyle trujący, iż Maja zaczęła kaszleć, a mnie gardło rozboleło. W takiej sytuacji w każdym rodzicu budzi się taka normalna złość. Oczywiście musieliśmy uciekać do domu, ale od tego czasu zacząłem analizować problem, a potem nagłaśniać go w kampaniach ARKI. Sądzę, iż kluczem do sukcesu działań społecznych, jest uświadamianie innym, że sami także mogą coś zrobić. To także społeczny nacisk na tych, którzy są odpowiedzialni za dany problem, by zaczęli go rozwiązywać.*

Tytuł pierwszej kampanii: *Nie trujcie* podkreślał, że niska emisja (spalanie w domowych piecach grzewczych) jest bardzo szkodliwa dla każdego człowieka, ale także każdy z nas ma w tym swój udział. Największe jednak szkody ponoszą najmłodsi stąd **hasło: Kochasz dzieci, nie pal śmieci** – do dziś rozpoznawalne w całej Polsce.

Swoje święto obchodziło w piątek czyste powietrze. O tym, że nie warto go zatruwać, ma przypominać graffiti, które powstało na Powiślu. Po czym poznać, że nasz sąsiad pali w piecu odpadki? – Czuć nieprzyjemny zapach, a kolor dymu wydobywający się z komina jest barwy żółtoczarnej – tłumaczy Dariusz Paczkowski z Fundacji Ekologicznej ARKA.

Życie Warszawy, 2008 r.

Drodzy Mieszkańcy! Nie trujcie siebie i innych! Pamiętajcie, że tylko w nowoczesnych Zakładach Termicznego Przekształcania Odpadów, dzięki zastosowaniu odpowiednich rozwiązań technologicznych, utylizacja śmieci jest procesem w pełni bezpiecznym ekologicznie – apelują uczniowie i nauczyciele Szkoły Podstawowej nr 9 w Tarnobrzegu, którzy od lat organizują Dzień Czystego Powietrza. Marek Bułak, komendant Straży Miejskiej w Tarnobrzegu przyznaje, że interwencje związane z niewłaściwym spalaniem odpadów w domowych kotłowniach zdarzają się nad wyraz często.

Echo Dnia, 2010 r.

W ramach akcji *Nie trujcie!* młodzi ekolodzy domagali się zaprzestania spalania śmieci w domowych piecach – akurat 14 listopada przypada Dzień Czystego Powietrza – tłumaczy Wojciech Owczarz z „Arki” – Dane są alarmujące.

Super Express, 2006 r.

Dwa pierwsze lata kampanii (2005–2006) to ponad 100 prelekcji i warsztatów, prezentacja wystawy tematycznej w ponad 20 centrach handlowych. Ukazało się ponad 100 artykułów i informacji w mediach o problemie palenia śmieci w domowych piecach grzewczych. Były ogólnopolskie konkursy i akcje edukacyjne, które pobudziły do działań lokalnych. Organizowały je placówki edukacyjne, samorządy i organizacje społeczne. Trzecia edycja kampanii to korowody i przemarsze przez centra miejscowości, by problem spalania śmieci docierał do ludzi dorosłych. Konkurs plastyczny *Nie palę śmieci*, segreguję pomimo trudnego tematu zgromadził blisko 500 prac z ponad 50 szkół.

Kochasz dzieci nie pal śmieci

Przygotowujemy sugestywne plakaty, ulotki i banery z hasłem „Kochasz dzieci – nie pal śmieci”. Na przestrzeni 14-tu lat skorzystało z nich kilkaset gmin i placówek oświatowych, firm i osób prywatnych.

W naszym kraju, aż za ok 90 proc. emisji pyłów PM10 odpowiadają domowe piece na drugim miejscu jest komunikacja miejska, a przemysł dopiero na trzecim. Dlatego program skupia się wokół walki z zanieczyszczeniami produkowanymi przez domostwa.

Katowice 2006 r.

MARSZE, PRELEKCJE, APELE, PRZEDSTAWIENIA, TWORZENIE KUKŁY SMOGA, EDUKACJA MIESZKAŃCÓW – TAK OBCHODZILISMY 13. DZIEŃ CZYSTEGO POWIETRZA

Opole, Dzień Czystego Powietrza, 2017

Lublin

Krosno

Przemyśl

Gliwice

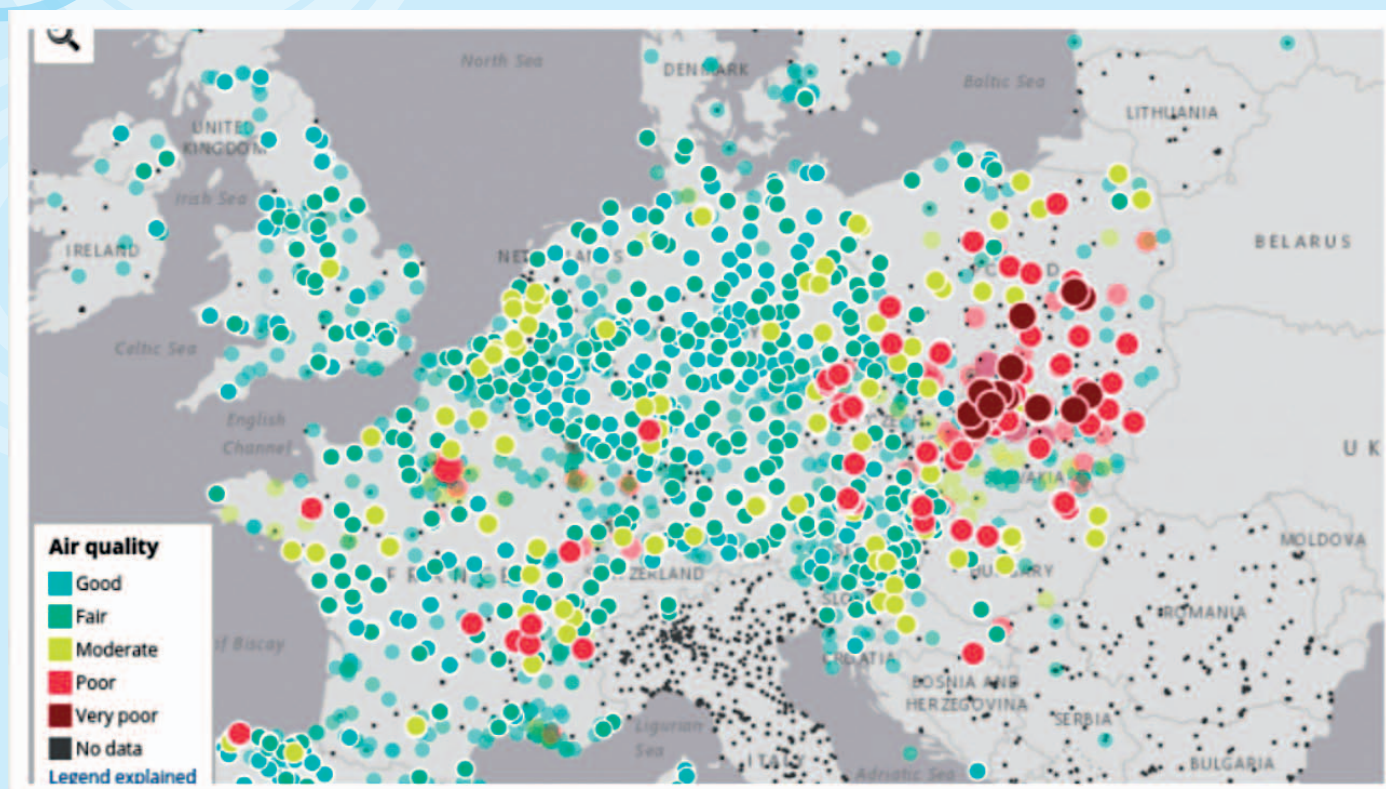
Myszków

SPRAWDZAJ STAN POWIETRZA

Europejska Agencja Środowiska uruchomiła interaktywną mapę jakości powietrza w Europie, na której można sprawdzić poziom zanieczyszczenia powietrza we wszystkich europejskich krajach.

Mapa pozwala obywatelom w łatwy sposób uzyskać informację o jakości powietrza w ich lokalizacji – prezentuje dane z 2000 stacji pomiarowych.

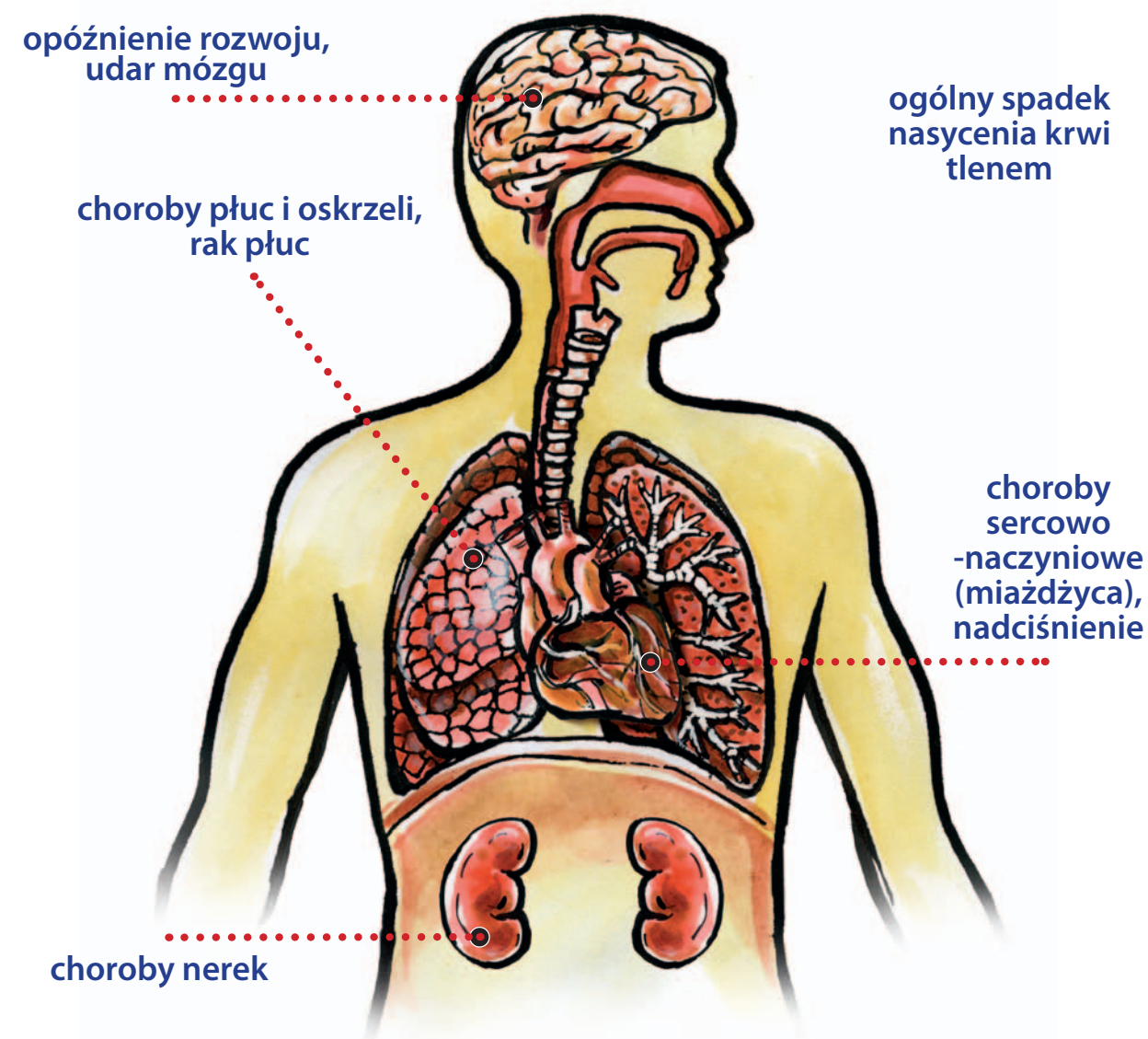
Sezon grzewczy 2017 – Polska na bordowo...

European Air Quality Index, listopad 2017
Link do mapy: airindex.eea.europa.eu

Wśród prawie 3 tys. miast z całego świata ujętych w bazie Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), wg. danych za lata 2012–2015, w pierwszej setce najbardziej zanieczyszczonych państw europejskich pod względem PM10 znajdowało się aż 45 polskich miast.

JAK ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA WPŁYWA NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

Co roku umiera na świecie 7 mln, a w Polsce 45 tys z powodu zanieczyszczonego powietrza. (Raport Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i Międzynarodowej organizacji non-profit HEAL).

**WYBIERZ TRANSPORT
PUBLICZNY**

JAZDĘ NA ROWERZE

CO MOŻESZ ZROBIĆ:

1. Powiem rodzicom i bliskim, jak groźne dla naszego zdrowia i życia jest spalanie śmieci w domowym piecu. Poproszę, aby w naszym domu śmieci były segregowane, a nie spalane.
2. Podpowiem bliskim, że w każdej gminie jest specjalny punkt - PSZOK, gdzie można bezpiecznie i nieodpłatnie oddać odpady, których nie da się wyrzucić w domu (stare meble, odpady niebezpieczne, elektrośmieci...).

SEGREGUJ ODPADY

3. Zrezygnuję z „podwózki” i będę chodzić pieszo do szkoły lub porozmawiam z kolegami z sąsiedztwa, żebyśmy do szkoły jeździli wspólnie jednym samochodem.
4. Będę zachęcał rodziców i znajomych do wycieczek rowerowych w czasie wolnym.
5. Zainteresuję domowników tematem wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w gospodarstwie domowym

**NIE SPALAJ ODPADÓW ZIELONYCH,
KOMPOSTUJ JE**

NIE PAL ŚMIECI

DBAJ O ZIELEŃ!

**JEDEN DUŻY BUK PRODUKUJE TYLE TLENU CO MNIEJ WIĘCEJ
1700 DZIESIĘCIOLETNICH MAŁYCH BUKÓW.**

Drzewa pochłaniają i neutralizują substancje toksyczne, takie jak: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki oraz metale ciężkie: ołów, kadm, miedź, cynk.

DUŻY KROK DO PRZODU!

Wsparcie finansowe rządu dla nas wszystkich program „Czyste Powietrze” wymaga mądrego wdrażania.

Od 19.09 można składać wnioski o dotację na docieplenie domów i wymianę starych kotłów i pieców („kopciuchów”). Rząd zapowiada, że na program Czyste Powietrze przeznaczy w ciągu najbliższych 10 lat ponad 100 miliardów złotych, a pieniądze trafią do Polaków potrzebujących wsparcia w modernizacji domów.

Mamy 5,5 miliona budynków w naszym kraju, ponad 70% ogrzewanych za pomocą dymiących „kopciuchów”. Podobnie duży jest odsetek budynków znajdujących się w złym stanie energetycznym.

Źródło: commons.wikimedia.org

Scenariusz zajęć poświęconych problemowi zanieczyszczenia powietrza.

Poziom edukacyjny:

szkoła podstawowa klasy IV-VIII i gimnazja

Temat:

Jak rozprawić się ze smogiem?

Uczymy się o sposobach poprawy jakości powietrza.

Czas trwania: 45 minut

Cel główny lekcji:

Przedstawienie uczniom, jak mogą wpływać na poprawę jakości powietrza poprzez propagowanie świadomych działań proekologicznych

Cele szczegółowe:

Wiadomości

Uczeń:

- Uczeń zna i rozumie pojęcie smogu.
- Zna główne przyczyny powstawania smogu.
- Zna sposoby ograniczenia stężenia szkodliwych gazów i pyłów w powietrzu.

Umiejętności

Uczeń:

1. Podaje argumenty, dlaczego warto dbać o czyste powietrze.
2. Podaje argumenty, dlaczego propagować działania proekologiczne.
3. Bierze aktywny udział w pracy grupowej i przedstawia wyniki na forum klasy.

Postawy

Uczeń:

1. ugruntowuje stanowisko, że dbanie o czyste powietrze korzystnie wpływa na środowisko, a on sam może aktywnie brać udział w przedsięwzięciach mających na celu poprawę jakości środowiska oraz zdrowia własnego i innych ludzi.
2. dołącza do działań proekologicznych

Metody

- burza mózgów,
- mini-wykład,

- pogadanka,
- dyskusja,
- heureza.

Środki

- arkusze szarego papieru,
- pisaki,
- kredki woskowe,
- klej,
- przyniesione przez uczniów zdjęcia, obrazki z czasopism przedstawiające spacerujących ludzi na świeżym powietrzu, ładne krajobrazy z przejrzystym niebem, ludzi jeżdżących na rowerach, pociągi, segregowane odpady itp.

Uwagi: Nauczyciel przed lekcją poleca uczniom, aby przynieśli na zajęcia zdjęcia, obrazki z czasopism przedstawiające spacerujących ludzi na świeżym powietrzu, ładne krajobrazy z przejrzystym niebem, ludzi jeżdżących na rowerach, pociągi, segregowane odpady itp. Nauczyciel również przygotowuje takie zdjęcia.

Przebieg lekcji

Faza wstępna:

Nauczyciel pyta uczniów, czy wiedzą, czym jest smog. Naprowadza uczniów, że częściej to zjawisko pojawia się w okresie jesienno-zimowym, czasem wczesną wiosną. Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że przyczyną smogu jest gromadzenie się w wilgotnym powietrzu przy bezwietrznej i mglistej pogodzie szkodliwych dla zdrowia gazów i pyłów, będących głównie wynikiem działalności człowieka. Nauczyciel uświadamia również uczniom, że Polska zajmuje czołowe miejsce wśród najbardziej zanieczyszczonych państw Europy. Nauczyciel wspólnie z uczniami definiuje zjawisko smogu i notuje definicję na tablicy. Nauczyciel naprowadza uczniów, że skład powietrza, którym oddychamy ma negatywny wpływ na nasze zdrowie, na roślinność, zwierzęta, dlatego tak ważna jest wiedza o smogu i sposobach walki z nim. Następnie nauczyciel rysuje na tablicy diagram i przeprowadza „burzę mózgów”. Uczniowie podają, jakie są możliwe przyczyny smogu, a nauczyciel przypisuje je do prawidłowej kategorii. Przykładowy diagram (jako obrazek w środku można wykorzystać np. zdjęcie smogu z czasopisma):

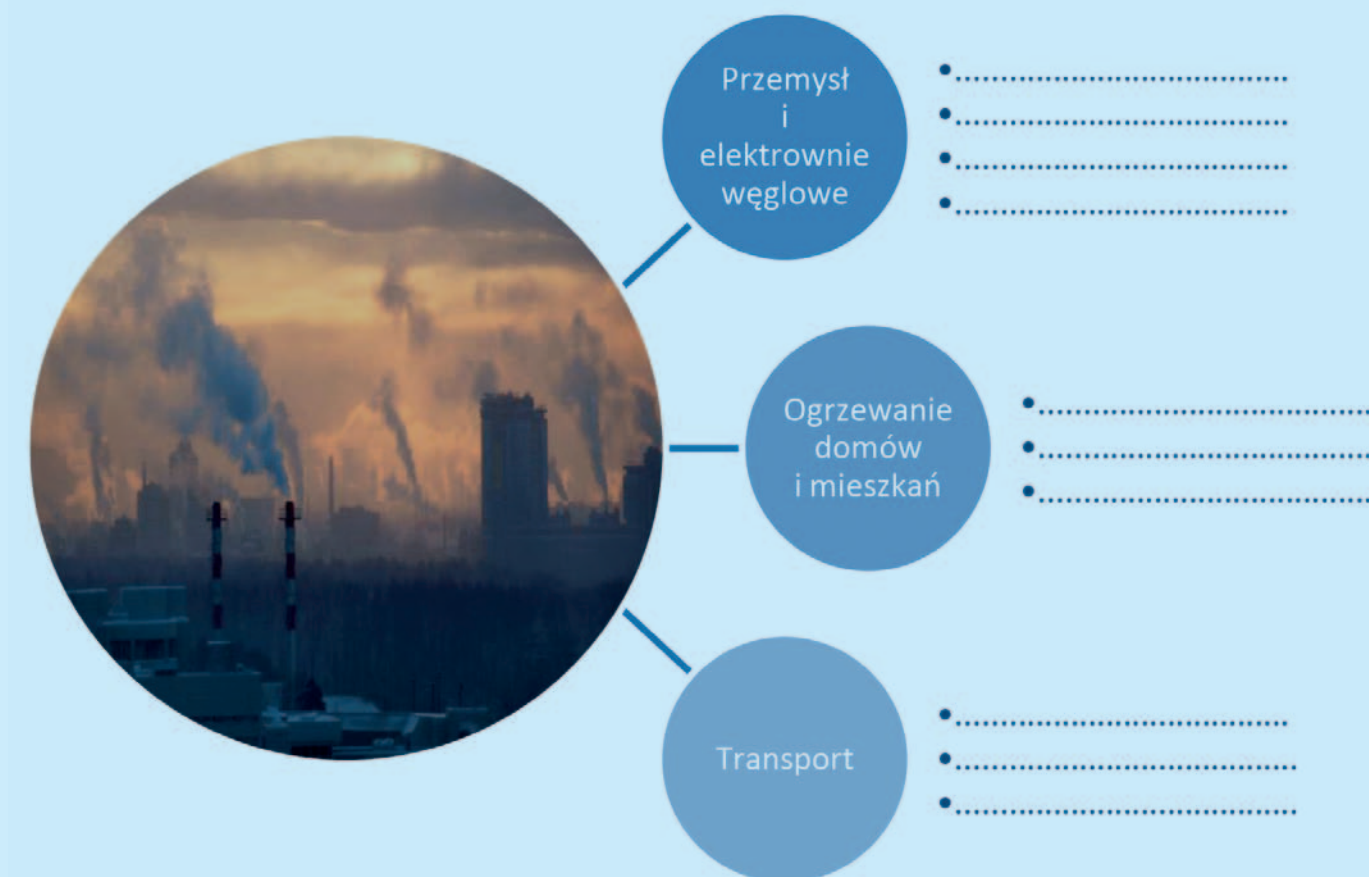

Diagram – rezultat wspólnej „burzy mózgów” jest przedstawiony na tablicy.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel dzieli klasę na 3 grupy. Każda grupa dostaje arkusz szarego papieru. Nauczyciel przydziela każdej grupie problem – przyczynę powstawania smogu:

Grupa 1: Ogrzewanie mieszkań

Grupa 2: Transport

Grupa 3: Przemysł i elektrownie węglowe

Każda z grup zastanawia się i wpisuje pisakami na arkuszu szarego papieru sposoby zwalczania smogu. Nauczyciel monitoruje pracę grup i naprowadza uczniów na właściwy trop, np. w przypadku transportu można korzystać ze środków komunikacji publicznej albo roweru. Dla uzupełnienia swoich pomysłów uczniowie rysują i wykorzystują przyniesione zdjęcia z czasopism, by stworzyć swego rodzaju plakat informacyjny.

Źródło:

Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie. Krakowski Alarm Smogowy. 2016
<http://www.krakowskialarmsmogowy.pl/aktualnosci/szczegoly/id/334>
<http://www.krakowskialarmsmogowy.pl/zdrowie>

2. Przedstawiciele grup prezentują wyniki pracy grupowej na forum klasy. Nauczyciel zawiesza przygotowane plakaty w widocznym dla wszystkich miejscu

Faza podsumowująca:

Nauczyciel przeprowadza dyskusję z uczniami, co można zrobić, by poprawić jakość powietrza, np. sadzić więcej drzew; reagować, gdy ktoś w sąsiedztwie pali odpadami; przyłączyć się do akcji: „Rower pomaga” i/lub „Kochasz dzieci, nie pal śmieci!”

Dodatkowe działanie:

Każda klasa sadzi przy szkole swoje drzewo, którym się opiekuje.

W zależności od punktu wprowadzania zanieczyszczeń można wyróżnić emisję niską oraz emisję wysoką. W Polsce niska emisja jest głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza.

Groźne substancje emitowane do powietrza to m.in.:

PM10 – cząstki pyłu o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów, które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc;

PM2,5 – cząstki pyłów o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometra, które oprócz dróg oddechowych i płuc mogą przenikać także przez ściany naczyń komórkowych;

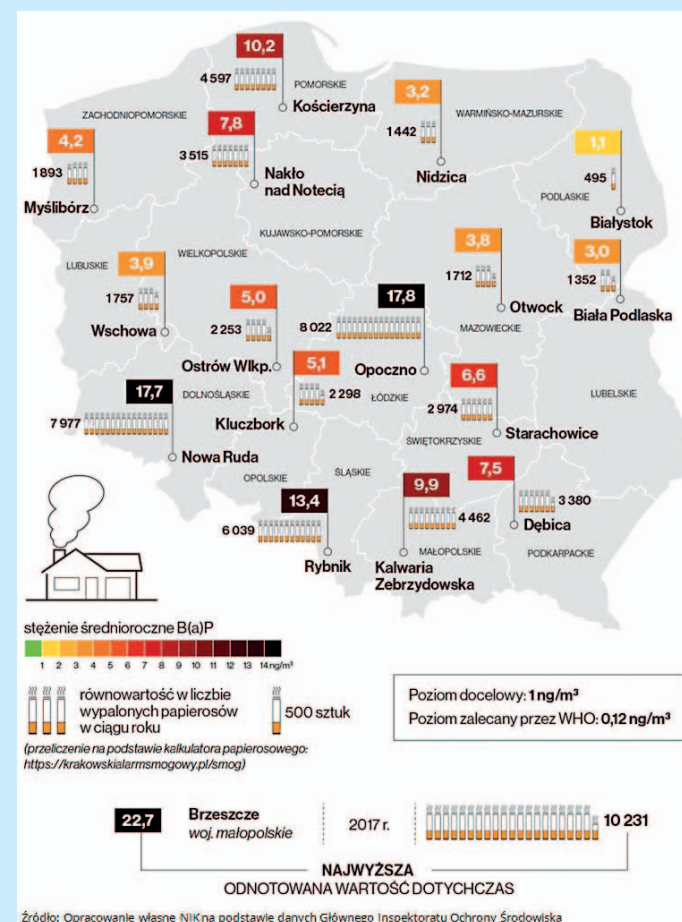
B(a)P – benzo(a)piren – związek chemiczny o charakterze rakotwórczym, wykazujący zdolność do kumulowania się w organizmie;

NO₂ – dwutlenek azotu to gaz, którego toksyczne działanie ogranicza dotlenienie organizmu i może prowadzić do intensywnego podrażnienia dróg oddechowych oraz płuc.

Pamiętaj, że stan powietrza na danym obszarze jest zależny zarówno od działalności człowieka, jak i uwarunkowań zewnętrznych. Jakość powietrza jest wynikiem oddziaływania:

- wielkości źródeł emisji poszczególnych zanieczyszczeń powietrza,
- warunków meteorologicznych występujących w danym okresie,
- ukształtowania terenu.

Najbardziej zanieczyszczone miasta w poszczególnych województwach pod względem poziomów B(a)P odnotowanych w 2017 r.

<https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/dbaj-o-zdrowie-nie-oddychaj.html>

Jak ARKA walczy z niską emisją

Edukujemy

- czym jest niska emisja
- jak ją ograniczyć
- że wszyscy mamy wpływ na to co znajduje się w powietrzu, którym oddychamy
- jakie zagrożenie dla zdrowia i życia stanowi zanieczyszczone powietrze
- uświadamiamy, że niską emisję można ograniczyć
- dzieci by mogły edukować dorosłych na temat szkodliwości pewnych działań np. spalania śmieci w piecach domowych

Współpracujemy

Z URZĘDNIKAMI

mogą polegać na doświadczonym samowystarczalnym zespole posiadającym przygotowanie merytoryczne, atrakcyjne pomoce dydaktyczne oraz niezbędne zaplecze sprzętowe. Dodatkowo otrzymują wsparcie w wypełnianiu i rozliczaniu wniosków.

Z NAUCZYCIELAMI

jesteśmy dla nich pomocą w edukacji ekologicznej i pokazujemy im jak w nieszablony sposób przekazywać ważne informacje

Z MŁODZIEŻĄ

angażuje się poprzez kreatywne, artystyczne działania. Inspirujemy i zarażamy swoją pasją do proekologicznych zachowań

Z DZIEĆMI

dzięki nam uczą się i bawią jednocześnie

Nasze metody

- prelekcje dla większej ilości uczestników
- warsztaty dla klas w szkołach
- happeningi, przedstawienia
- pikniki, duże imprezy plenerowe
- wydawnictwa – sugestywne plakaty, ulotki i banery

Łączymy ekologię z działaniami społecznymi. Naszą pasją jest edukacja ekologiczna. Prowadzimy ogólnopolskie, innowacyjne akcje i kampanie. Angażujemy w działania ekologiczne miliony Polaków.

Najważniejsze programy ARKI: „Kochasz dzieci, nie pal śmieci”, „Rower Pomaga”, „Listy dla Ziemi”, „Kup Deskę”, „Mobilne Centrum Edukacji Ekologicznej”. I kampanie: „Dzień dobrych uczynków”, „Choinki Nadziei”, „Dzień Czystego Powietrza”.

SERDECZNIE ZAPRASZAM DO WSPÓŁPRACY!

Alicja Fober
Fundacja Ekologiczna ARKA
tel. 501 620 883
a.fober@fundacjaarka.pl
www.FundacjaArka.pl

ARKA

FUNDACJA EKOLOGICZNA

Łączymy ekologię z działaniami społecznymi. Edukacja ekologiczna jest naszą pasją. Prowadzimy ogólnopolskie, innowacyjne akcje i kampanie. Angażujemy w działania ekologiczne miliony Polaków.

Fundacja Ekologiczna ARKA łączy ekologię z aktualnymi potrzebami społecznymi, bo stan środowiska w znaczący sposób wpływa na zdrowie i człowieka. ARKA prowadzi programy, kampanie i akcje. Angażuje w działania ekologiczne, prozdrowotne i prospołeczne Polaków w każdym wieku. Zmieniamy świat najpierw zmieniając siebie!

Polegamy na współpracy z samorządem lokalnym, biznesem oraz z nauczycielami i rodzicami. Uczymy poprzez zabawy, gry, instalacje przestrzenne i nowoczesne technologie. Fundację Ekologiczną ARKA założył Wojciech Owczarz w 2005 roku. Wierzymy, że edukacja ekologiczna jest dla ludzi w każdym wieku, gdy wzbudza pozytywne emocje i utrwala zachowania sprzyjające zdrowiu, dobrym relacjom międzyludzkim i ochronie przyrody.

Najważniejsze programy ARKI: „Kochasz dzieci, nie pal śmieci”, „Arka dla Ziemi”, „Mobilne Centrum Edukacji Ekologicznej”, „Dzień dobrych uczynków”, „Choinki Nadziei”, „Dzień Czystego Powietrza”, „Listy dla Ziemi”, „Rower Pomaga”, „Drzewa Zjednoczonej Europy”.

Fundacja Ekologiczna ARKA

ul. Kosmiczna 15B

43-300 Bielsko-Biała

tel. (33) 819 46 53

e-mail: fundacjaarka@fundacjaarka.pl

www.FundacjaArka.pl

www.FundacjaArka.pl

facebook

Dołącz do nas na:

www.facebook.com/fundacjaarka

www.instagram.com/fundacjaarka

Partnerzy

Dofinansowanie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach